

SLOVENSKÁ REPUBLIKA

NÁLEZ

Ústavného súdu Slovenskej republiky

V mene Slovenskej republiky

IV. ÚS 344/2012-89

Ústavný súd Slovenskej republiky na neverejnom zasadnutí 1. júla 2014 v senáte zloženom z predsedu Ladislava Orosza (sudca spravodajca), zo sudkyne Ľudmily Gajdošíkovej a sudcu Jána Lubyho v konaní o sťažnosti obchodnej spoločnosti Rapid life životná poisťovňa, a. s., Garbiarska 2, Košice, zastúpenej Advokátskou kanceláriou JUDr. Daniel Blyšťan s. r. o., Rastislavova 68, Košice, konajúcou prostredníctvom konateľa a advokáta JUDr. Daniela Blyšťana, ktorou namieta porušenie svojich základných práv podľa čl. 46 ods. 1 a čl. 48 ods. 2 Ústavy Slovenskej republiky a práva podľa čl. 6 ods. 1 Dohovoru o ochrane ľudských práv a základných slobôd v spojení s namietaným porušením čl. 2 ods. 2 a 3 a čl. 144 ods. 1 Ústavy Slovenskej republiky postupom Najvyššieho súdu Slovenskej republiky v konaní vedenom pod sp. zn. 6 Cdo 228/2011 a jeho uznesením z 25. januára 2012, za účasti Najvyššieho súdu Slovenskej republiky, takto

r o z h o d o l :

Základné právo obchodnej spoločnosti Rapid life životná poisťovňa, a. s., na súdnu ochranu podľa čl. 46 ods. 1 Ústavy Slovenskej republiky a základné právo vyjadriť sa ku všetkým vykonávaným dôkazom podľa čl. 48 ods. 2 Ústavy Slovenskej republiky a právo na spravodlivé súdne konanie podľa čl. 6 ods. 1 Dohovoru o ochrane ľudských práv a základných slobôd v spojení s namietaným porušením čl. 2 ods. 2 a 3 a čl. 144 ods. 1

Ústavy Slovenskej republiky postupom Najvyššieho súdu Slovenskej republiky v konaní vedenom pod sp. zn. 6 Cdo 228/2011 a jeho uznesením z 25. januára 2012 porušené neboli.

O d ô v o d n e n i e :

I.

Ústavnému súdu Slovenskej republiky (ďalej len „ústavný súd“) bola 10. apríla 2012 doručená sťažnosť obchodnej spoločnosti Rapid life životná poisťovňa, a. s., Garbiarska 2, Košice (ďalej len „sťažovateľka“, v citáciách aj „sťažovateľ“), ktorou namieta porušenie svojich základných práv podľa čl. 46 ods. 1 a čl. 48 ods. 1 a 2 Ústavy Slovenskej republiky (ďalej len „ústava“) a práva podľa čl. 6 ods. 1 Dohovoru o ochrane ľudských práv a základných slobôd (ďalej len „dohovor“) v spojení s namietaným porušením čl. 2 ods. 2 a 3 a čl. 144 ods. 1 ústavy postupom Najvyššieho súdu Slovenskej republiky (ďalej len „najvyšší súd“) v konaní vedenom pod sp. zn. 6 Cdo 228/2011 (ďalej aj „napadnuté konanie“) a jeho uznesením z 25. januára 2012 (ďalej aj „napadnuté uznesenie“), postupom Krajského súdu v Banskej Bystrici (ďalej len „krajský súd“) v konaní vedenom pod sp. zn. 1 CoE 54/2011 a jeho uznesením z 23. februára 2011, ako aj postupom Okresného súdu Lučenec (ďalej len „okresný súd“) v konaní vedenom pod sp. zn. 14 Er 1125/2010 a jeho uznesením z 28. decembra 2010. Sťažnosť bola daná na poštovú prepravu 5. apríla 2012, pričom sťažovateľka svoju argumentáciu následne doplnila podaniami z 23. apríla 2012, zo 17. mája 2012, z 26. novembra 2012, zo 7. februára 2013, zo 4. septembra 2013 a z 23. decembra 2013.

Zo sťažnosti vyplýva, že sťažovateľka je právnickou osobou podnikajúcou v oblasti poisťovníctva. Dňa 28. júna 2007 uzavrela s povinnou poisťňou zmluvu, na základe ktorej sa povinná zaviazala platiť dohodnuté poistné. Povinná v rozpore s poistnou zmluvou dohodnuté poistné prestala platiť. Sťažovateľka sa v súlade s individuálne uzavretou rozhodcovskou doložkou obrátila na Arbitrážny súd Košice (ďalej len „arbitrážny súd“), ktorý rozhodcovským rozsudkom sp. zn. 2 C 898/2009 z 8. marca 2010 zaviazal povinnú

na zaplataenie dlžného poistného vo výške 36,05 €, úroku z omeškania vo výške 5 % ročne z dlžnej sumy a trov rozhodcovského konania. Keďže povinná dlžné poistné v lehote vyplývajúcej z rozhodcovského rozsudku nezaplatila, sťažovateľka podala súdnemu exekútorovi návrh na vykonanie exekúcie na podklade rozhodcovského rozsudku ako exekučného titulu. Súdny exekútor 3. decembra 2010 podal okresnému súdu žiadosť o udelenie poverenia na výkon exekúcie, ku ktorej pripojil návrh sťažovateľky a exekučný titul. Okresný súd konajúci prostredníctvom vyššieho súdneho úradníka 10. decembra 2010 vyzval súdneho exekútora, aby mu zabezpečil zmluvu, ktorú mala uzavrieť sťažovateľka s povinnou a ktorá obsahuje rozhodcovskú doložku, alebo predložiť rozhodcovskú zmluvu, ak bola právomoc rozhodcovského súdu dojednaná osobitne. Súdny exekútor na výzvu okresného súdu predložil poistnú zmluvu a poistné podmienky, ktoré sú súčasťou poistnej zmluvy. Na základe takto zhromaždených dôkazov okresný súd o žiadosti súdneho exekútora o udelenie poverenia na výkon exekúcie rozhodol bez účasti sťažovateľky a bez nariadenia pojednávania uznesením sp. zn. 14 Er 1125/2010 z 28. decembra 2010 tak, že ju zamietol.

Podľa sťažovateľky „V danom prípade... vyšší súdny úradník pri rozhodovaní o udelení poverenia na vykonanie exekúcie vykonal dokazovanie listinami predloženými sťažovateľom, pričom výsledkom postupu vyššieho súdneho úradníka vo veci bolo vydanie uznesenia o zamietnutí žiadosti o udelenie poverenia na vykonanie exekúcie, ktoré je na účely exekučného konania potrebné považovať za meritórne rozhodnutie...

Vyšší súdny úradník... konal nad rámec zákona, keď bez nariadenia pojednávania, a bez riadne vykonaného dokazovania sám svojim právnym názorom zrušil účinky právoplatného a vykonateľného rozhodcovského rozsudku...

Vyšší súdny úradník pri rozhodovaní o vydaní poverenia... postupoval nezákonne, keďže nielenže v rozpore so zákonom opätovne preskúmaval skutkové okolnosti, ale vykonal dokazovanie nezákonným spôsobom a bez nariadenia pojednávania... Ak súd vykonáva pojednávanie musí byť obsadený sudcom. Rozhodovanie exekučného súdu bez pojednávania a navyše vyšším súdnym úradníkom vedie k porušeniu základného práva na zákonného sudcu.

Vyššie uvedeným postupom vyššieho súdneho úradníka, ktorý svojvoľne nepriznal rozhodcovskému rozsudku očakávané účinky, došlo k porušeniu práva na súdnu ochranu sťažovateľa...“.

O odvolaní sťažovateľky proti napadnutému uzneseniu okresného súdu rozhodol krajský súd uznesením č. k. 1 CoE 54/2011-51 z 23. februára 2011 tak, že ho potvrdil. Proti označenému uzneseniu krajského súdu podala sťažovateľka dovolanie z dôvodov uvedených v § 237 písm. a) a f) Občianskeho súdneho poriadku (ďalej aj „OSP“), o ktorom rozhodol najvyšší súd uznesením sp. zn. 6 Cdo 228/2011 z 25. januára 2012 tak, že ho odmietol.

Sťažovateľka argumentuje, že o „jej“ žiadosti o udelenie poverenia na vykonanie exekúcie bolo rozhodnuté bez nariadenia pojednávania, hoci okresný súd vykonal „nové“ dokazovanie na zistenie skutkového stavu (okresný súd podľa sťažovateľky nevychádzal z obsahu rozhodcovského spisu, ale nanovo konštruoval skutkový stav prostredníctvom listinných dôkazov, ktoré si vyžiadal od súdneho exekútora), na základe ktorého dospel k opačným právnym záverom ako arbitrážny súd v základnom konaní, čo viedlo k faktickému zrušeniu účinkov rozhodcovského rozsudku ako exekučného titulu sťažovateľky. Podľa názoru sťažovateľky exekučný súd pri preskúmaní exekučného titulu – rozhodcovského rozsudku prekročil svoju právomoc a preskúmal rozhodcovský titul z hľadísk, na ktoré ho zákon neoprávňuje.

Sťažovateľka poukazuje na v súčasnosti už zrušené ustanovenie § 253 ods. 2 OSP, podľa ktorého predseda senátu v exekučnom konaní nariadil pojednávanie, len ak to považoval za potrebné alebo ak to ustanovil zákon. Toto ustanovenie slúžilo exekučným súdom ako procesný podklad pre nenariadenie pojednávania. Súčasné znenie Občianskeho súdneho poriadku a Exekučného poriadku takéto ustanovenie nemá. Exekučný súd je preto povinný podľa sťažovateľky na vykonanie dokazovania nariadiť pojednávanie, pričom tento postup je v súlade s ustálenou judikatúrou ústavného súdu. V tejto súvislosti poukazuje na to, že Exekučný poriadok neobsahuje explicitné ustanovenie obdobné § 115a, resp. § 214 ods. 2 OSP, ktoré by priamo umožňovalo, aby súdne konanie na exekučnom súde

prebiehalo bez nariadenia pojednávania. V zmysle § 251 ods. 4 OSP sa na exekučné konanie podľa osobitného predpisu (ktorým je Exekučný poriadok) použijú ustanovenia predchádzajúcich častí, ak osobitný predpis (teda Exekučný poriadok) neustanovuje inak. Rozhoduje sa však vždy uznesením. Okolnosť, že exekučný súd rozhodne vždy uznesením, však nemôže podľa sťažovateľky dostatočne odôvodniť záver, že vždy, keď súd rozhoduje uznesením, nemusí nariadiť pojednávanie.

Sťažovateľka tvrdí, že najvyšší súd jej neposkytol súdnu ochranu v požadovanej kvalite, pričom porušil aj jej právo na spravodlivé súdne konanie a základné právo na zákonného sudcu, pričom navyše v odôvodnení svojho uznesenia nijako nevysvetlil odklon od judikatúry ústavného súdu, na ktorú sťažovateľka poukázala v podanom dovolaní (predtým už aj v odvolaní). Sťažovateľka poukazuje na nález ústavného súdu sp. zn. III. ÚS 60/2004 v spojení s nálezom sp. zn. III. ÚS 192/06, pričom zdôrazňuje, že bolo povinnosťou najvyššieho súdu odlišné stanovisko zdôvodniť, pretože sa riešila analogická právna otázka, ktorá už bola právoplatne vyriešená podstatne odlišným spôsobom. Sťažovateľka považuje napadnuté uznesenie najvyššieho súdu za „*zjavne arbitrárne a nepreskúmateľné*...“.

Popri procesno-právnych pochybeniach namieta sťažovateľka aj právny názor vo veci konajúcich všeobecných súdov týkajúci sa neplatnosti, resp. neprijateľnosti rozhodcovskej doložky. Sťažovateľka zdôrazňuje, že použitie rozhodcovskej doložky zmluvy v spotrebiteľských zmluvách nie je zakázané, a preto nie každá rozhodcovská doložka predstavuje automaticky neprijateľnú zmluvnú podmienkou. Záver o nekalom charaktere rozhodcovskej doložky nevyplýva z jej existencie, ale z konkrétnych skutkových okolností každého jedného prípadu. V danom prípade však exekučné súdy podľa sťažovateľky dostatočne nezistili všetky relevantné skutkové okolnosti, na ktoré poukázala. Navyše, sťažovateľka uvádza, že povinná bola pred podpisom poistnej zmluvy na zvláštnom tlačive osobitne poučená a upozornená na možnosť riešiť prípadné spory v rozhodcovskom konaní, pričom tretí subjekt nezávislý od sťažovateľky (tzv. viazaný finančný agent) je povinný pred uzavretím poistenia bez účasti poisťovne informovať spotrebiteľa o podstatných okolnostiach poistného vzťahu. Preto súhlas povinnej

s rozhodcovskou doložkou mal podľa sťažovateľky povahu informovaného súhlasu. V tejto súvislosti sťažovateľka poukazuje na to, že v dôsledku nedôsledne a nesprávne vykonávaného dokazovania sa vo veci konajúce všeobecné súdy o obsahu osobitného tlačiva s poučením o možnosti zvoliť si rozhodcovské konanie na riešenie sporov ani nemohli dozvedieť. Neobstojí ani tvrdenie okresného súdu, podľa ktorého príslušný „európsky“ predpis má byť priamo aplikovateľným prameňom komunitárneho práva.

V doplnení sťažnosti doručenom ústavnému súdu 26. novembra 2012 sťažovateľka odôvodňuje namietané porušenie svojho základného práva na súdnu ochranu podľa čl. 46 ods. 1 ústavy tým, že jej všeobecné súdy neumožnili uplatniť právo preukázať opak toho, že zmluvné ustanovenia medzi „*dodávateľom a spotrebiteľom neboli individuálne dojednané podľa ust. § 53 ods. 3 OZ*“. Sťažovateľka namieta, že jej bolo odňaté právo „*argumentovať a dokazovať špecifikum jej prípadu opierajúce sa o devätnáste odôvodnenie Smernice č. 93/13/EHS z 5. apríla 1993 o nekalých podmienkach v spotrebiteľských zmluvách, ktoré stanovuje výnimku, pokiaľ ide o poistné zmluvy*“. Táto výnimka vyplývajúca z označenej smernice nebola podľa sťažovateľky premietnutá do Občianskeho zákonníka, avšak všeobecné súdy konajúce v jej veciach na ňu mali prihliadať, keďže sú viazané príkazom uplatňovať eurokonformný výklad vnútroštátneho práva. Podľa sťažovateľky „*Všeobecné súdy postupovali bez toho, že by v okolnostiach prípadu zohľadnili hraničné kritériá stanovené devätnástym odôvodnením smernice, ktoré spod vecného rozsahu smernice o nekalých podmienkach v spotrebiteľských zmluvách vynímajú zmluvné podmienky v poistných zmluvách.*“. Sťažovateľka zároveň poukázala na samotnú rozhodovaciu činnosť ústavného súdu, predovšetkým na nález sp. zn. II. ÚS 499/2012 z 10. júla 2013 vydaný v jej obdobnej veci.

Na podporu svojich tvrdení sťažovateľka uvádza, že «*má v prípade poistenia v rámci ktorého bola dohodnutá rozhodcovská zmluva „efektívne rozhodnutie sporu v rozhodcovskom konaní vplyv na inkasné náklady súvisiace s poistením, a tým aj na výpočet poistného*“. Z toho v zmysle zámeru (cieľa) smernice 93/13/EHS podľa jej devätnásteho odôvodnenia vyplýva, že *dohoda o rozhodcovskom konaní nemôže byť neprijateľnou podmienkou, ak je dohodnutá v poistnej zmluve.*».

Na základe uvedeného sťažovateľka navrhuje, aby ústavný súd o jej sťažnosti rozhodol nálezom, v ktorom vysloví, že postupom najvyššieho súdu v konaní vedenom pod sp. zn. 6 Cdo 228/2011 a jeho uznesením z 25. januára 2012, postupom krajského súdu v konaní vedenom pod sp. zn. 1 CoE 54/2011 a jeho uznesením z 23. februára 2011, ako aj postupom okresného súdu v konaní vedenom pod sp. zn. 14 Er 1125/2010 a jeho uznesením z 28. decembra 2010 boli porušené ňou označené základné práva podľa ústavy, právo podľa dohovoru, ako aj označené ustanovenia ústavy, zruší napadnuté uznesenia najvyššieho súdu, krajského súdu a okresného súdu a vec vráti na ďalšie konanie okresnému súdu. Sťažovateľka sa tiež domáha úhrady trov konania.

Uznesením ústavného súdu č. k. IV. ÚS 344/2012-30 z 3. júla 2012 bola sťažnosť sťažovateľky v časti namietaného porušenia jej základných práv podľa čl. 46 ods. 1 a čl. 48 ods. 2 ústavy a práva podľa čl. 6 ods. 1 dohovoru v spojení s namietaným porušením čl. 2 ods. 2 a 3 a čl. 144 ods. 1 ústavy postupom najvyššieho súdu v konaní vedenom pod sp. zn. 6 Cdo 228/2011 a jeho uznesením z 25. januára 2012 prijatá na ďalšie konanie a vo zvyšnej časti odmietnutá podľa § 25 ods. 2 zákona Národnej rady Slovenskej republiky č. 38/1993 Z. z. o organizácii Ústavného súdu Slovenskej republiky, o konaní pred ním a o postavení jeho sudcov v znení neskorších predpisov (ďalej len „zákon o ústavnom súde“).

Po prijatí časti sťažnosti na ďalšie konanie ústavný súd vyzval predsedu najvyššieho súdu, aby sa vyjadril k sťažnosti a zároveň oznámil, či trvá na ústnom pojednávaní vo veci. V nadväznosti na túto výzvu predseda najvyššieho súdu doručil ústavnému súdu 13. augusta 2012 vo veci sťažovateľky podanie označené ako „*námietka predpojatosti sudcov Ústavného súdu Slovenskej republiky JUDr. Ladislava Orosza, JUDr. Ľudmily Gajdošíkovej a JUDr. Jána Lubyho*“. Námietka predpojatosti sudcov IV. senátu ústavného súdu bola v súlade s rozvrhom práce ústavného súdu pridelená na prerokovanie a rozhodnutie I. senátu ústavného súdu, ktorý o nej rozhodol uznesením ústavného súdu sp. zn. I. ÚS 506/2012 zo 17. októbra 2012 tak, že sudcov IV. senátu ústavného súdu nevytlúčil z výkonu sudcovskej funkcie v konaní vedenom pod sp. zn. IV. ÚS 344/2012.

Na základe uvedeného sa predseda najvyššieho súdu následne na základe výzvy ústavného súdu vyjadril k sťažnosti v prípise č. KP 4/2012-40 doručenom ústavnému súdu 27. novembra 2012, v ktorom predovšetkým uviedol:

«Najvyšší súd Slovenskej republiky uskutočnil výklad ustanovení zákona o prípustnosti v súlade s doteraz zaužívanou praxou. V odôvodnení svojho rozhodnutia sa vysporiadal vyčerpávajúcim spôsobom so všetkými námietkami sťažovateľa. Už v dovolaní sťažovateľ namietal, že súdy v rozpore so zákonom a smernicou 93/13/EHS preskúmavali právoplatné exekučné tituly a že bez zákonom zvereného oprávnenia v exekučnom konaní skúmali prijateľnosť, či neprijateľnosť rozhodcovskej doložky. S touto námietkou sa dovolací súd vysporiadal v odôvodnení rozhodnutia na str. 6. „Dovolatelka tu teda namieta, že rozhodnutia súdov spočívajú na nesprávnej aplikácii a interpretácii ustanovení zákona. Z určujúceho obsahového hľadiska (viď § 41 ods. 2 O. s. p.) nejde zo strany oprávnenej o námietku nedostatku právomoci súdov, ale o námietku inú, ktorú dovolateľka uvádza vo väzbe na otázku zákonnosti a vecnej správnosti právnych záverov súdov (ich právneho posúdenia veci), na ktorých v danom prípade založili svoje rozhodnutia. Oprávnená takto formulovanou námietkou nedostatku právomoci súdov (§ 237 písm. a) O. s. p.) dostatočne nezohľadňuje, že ňou napadnuté rozhodnutie bolo vydané v exekučnom konaní, v ktorom rozhodovanie súdov vyplýva jednoznačne priamo zo zákona (viď napríklad ustanovenia § 29, § 38 ods. 3 a § 44 ods. 1 Exekučného poriadku).“

Postup exekučných súdov pri preskúmaní exekučného titulu je súladný s konštantnou judikatúrou, v zmysle ktorej pokiaľ oprávnený v návrhu na vykonanie exekúcie označí za exekučný titul rozsudok rozhodcovského súdu, je exekučný súd oprávnený a zároveň povinný skúmať, či rozhodcovské konanie prebehlo na základe uzavretej rozhodcovskej zmluvy. Ak nedošlo k uzavretiu rozhodcovskej zmluvy, nemohol spor prejednať rozhodcovský súd a v takom prípade ani nemohol vydať rozhodcovský rozsudok. Pri riešení otázky, či rozhodcovský rozsudok vydal rozhodcovský súd s právomocou prejednať daný spor, nie je exekučný súd viazaný tým, ako túto otázku vyriešil rozhodcovský súd. Exekučný súd je povinný zamietnuť žiadosť súdneho exekútora o vydanie poverenia na vykonanie exekúcie, ak už pri postupe podľa § 44 ods. 2 Exekučného poriadku vyjde najavo existencia relevantnej okolnosti, so zreteľom na ktorú je nútený výkon rozhodnutia neprípustný. (Uznesenie Najvyššieho súdu Slovenskej republiky z 13. októbra 2011 sp. zn.

3 Cdo 146/2011 uverejnené v Zbierke stanovísk najvyššieho súdu a rozhodnutí súdov SR pod č. 46 ročník 2012), resp. exekučný súd nedisponuje právomocou rušiť, či meniť rozhodnutie, ktoré je exekučným titulom, v exekučnom konaní je však zo zákona oprávnený a povinný preskúmať rozhodcovský rozsudok z hľadísk, ktoré sú vymedzené v ustanovení § 45 zákona č. 244/2002 Z. z. o rozhodcovskom konaní. (Uznesenie Najvyššieho súdu Slovenskej republiky z 26. septembra 2011 sp. zn. 3 MCdo 11/2010 uverejnené v Zbierke stanovísk najvyššieho súdu a rozhodnutí súdov SR pod č. 47 ročník 2012).

Dovolací súd sa vyporiadal v odôvodnení sťažnosťou napadnutého rozhodnutia aj s námietkou týkajúcou sa nenariadenia pojednávania na strane 7, kde uviedol: „V preskúmvanej veci dospelo exekučné konanie do štádia posudzovania splnenia tých zákonom stanovených procesných predpokladov, za ktorých súd poverí exekútora vykonaním exekúcie...“

Záver dovolacieho súdu k tejto námietke je opätovne súladný s jednotnou rozhodovacou praxou občianskoprávneho kolégia, ktoré v tomto smere rozhodlo niekoľko desiatok vecí. Napokon treba uviesť, že rozhodnutie Ústavného súdu SR sp. zn. III. ÚS 60/2004, na ktoré sa odvoláva sťažovateľ, rieši otázku dokazovania v štádiu rozhodovania o odklade už nariadenej exekúcie. V štádiu rozhodovania o vydaní poverenia exekútora na začatie exekúcie, kedy exekučný súd skúma súlad exekučného titulu s návrhom na začatie exekúcie a formálnu a materiálnu stránku vykonateľnosti exekučného titulu, výlučne len na podklade listín predložených oprávneným, je nepoužiteľné, a preto nebol ani dôvod, aby sa všeobecné súdy s jeho existenciou zaoberali v odôvodnení rozhodnutí.

Skutočnosť, že sťažovateľ sa s vyslovenými závermi najvyššieho súdu nestotožňuje, nemôže viesť k úsudku o arbitrárnom prístupe ani odňatí spravodlivosti. V tejto súvislosti treba zdôrazniť, že tento postup bol plne súladný s princípom právnej istoty, rešpektujúci zmysel práva na spravodlivé súdne konanie a na súdnu ochranu.»

Predseda najvyššieho súdu ústavnému súdu zároveň oznámil, že netrvá na ústnom pojednávaní vo veci.

Vyjadrenie predsedu najvyššieho súdu ústavný súd zaslal na vedomie a prípadné zaujatie stanoviska právnenému zástupcovi sťažovateľky a zároveň ho vyzval, aby sa vyjadril,

či trvá na tom, aby sa vo veci sťažovateľky konalo ústne pojednávanie. V stanovisku právneho zástupcu sťažovateľky k vyjadreniu predsedu najvyššieho súdu, ktoré bolo ústavnému súdu doručené 10. januára 2013, sa okrem zhrnutia argumentácie tak, ako bola prezentovaná sťažovateľkou v jej predchádzajúcich podaniach, uvádza:

«Vyjadrenie Najvyššieho súdu na... zásadné námietky sťažovateľa až na výnimku uvedenú nižšie nereaguje. Ak Najvyšší súd poukazuje na rozhodnutia v iných prípadoch (pôžičkových spoločnosti), ktoré majú od prípadu sťažovateľa úplne iný skutkový priebeh, je potrebné zároveň uviesť, že prípad sťažovateľa sa od daných iných rozhodnutí Najvyššieho súdu výrazne odlišuje aj po právnej stránke, a to práve na základe devätnásteho odôvodnenia smernice č. 93/13/EHS z 5. apríla 1993 o nekalých podmienkach v spotrebiteľských zmluvách, ktorým sa nižšie súdy a ani Najvyšší súd vôbec nezaoberali. Jediným priamym argumentom Najvyššieho súdu SR majúcim vzťah ku argumentácii sťažovateľa je reakcia na rozhodnutie Ústavného súdu SR sp. zn. III. ÚS 60/2004, kde Najvyšší súd po prvý krát odôvodnil svoj odklon od zmieneného rozhodnutia Ústavného súdu (s. 4. druhý odstavec vyjadrenia Najvyššieho súdu zo dňa 19. 11. 2012). Sťažovateľ sa o tomto odstavci osobitne zmieňuje z dôvodu, že práve táto reakcia Najvyššieho súdu osvetľuje, prečo argumentácia Najvyššieho súdu SR nemôže obstáť. Okolnosť, že Najvyšší súd až v konaní pred Ústavným súdom SR prezradil a odôvodnil, prečo sťažovateľom už v konaní pred všeobecnými súdmi namietané rozhodnutie Ústavného súdu SR bolo opomínané, vyvracia tvrdenie Najvyššieho súdu, že v konaní o dovolaní sa Najvyšší súd so všetkými námietkami sťažovateľa presvedčivo a vyčerpávajúco vysporiadal.

Najvyšší súd SR zastáva názor, že prípad sťažovateľa je od prípadu III. ÚS 60/2004 odlišný v tom, že v prípade III. ÚS 60/2004 išlo o iné štádium exekučného konania. Zmienené rozhodnutie Ústavného súdu SR nie je podľa názoru Najvyššieho súdu použiteľné pre iné štádium exekučného konania (štádium pred vydaním poverenia na výkon exekúcie), keď exekučný súd skúma súlad „výlučne len na podklade listín predložených oprávneným“. S názorom Najvyššieho súdu nie je možné súhlasiť. Ústava garantuje v každej fáze exekučného konania rovnakú dostupnosť a kvalitu spravodlivého procesu. Opačný názor je bez akejkoľvek právnej opory a je len interpretačnou svojvôľou Najvyššieho súdu. Prípad sťažovateľa je z pohľadu zásad dokazovania v princípe analogický s prípadom III. ÚS 60/2004 a iná fáza exekučného konania nemôže byť dôvodom na to, aby bol súdny

proces vedený so sťažovateľom ako účastníkom konania menej procesne perfektný a teda aj menej spravodlivý. Oproti právnemu stavu v roku 2004 (ktorý bol východiskom pre III. ÚS 60/2004) je v súčasnosti z pohľadu princípov spravodlivého procesu požiadavka na riadne dokazovanie o to naliehavejšia, že súčasťou právneho poriadku sa stalo ust. § 53 ods. 3 O. z., ktoré prenáša povinnosť preukázať prijateľnosť zmluvnej podmienky na sťažovateľa. Ak ide o otázku (ne)prijateľnosti zmluvnej podmienky a súd realizáciu tejto dôkaznej povinnosti sťažovateľovi neumožní, odníma mu možnosť konať pred súdom a teda porušuje právo sťažovateľa na súdnu ochranu. Vada argumentácie Najvyššieho súdu spočíva ďalej v tom, že všeobecné súdy nepostupovali „výlučne len na podklade listín predložených oprávneným“, ako to Najvyšší súd nesprávne uvádza, ale neprípustným postupom v detailoch opísaným v druhom doplnení právnej argumentácie zo dňa 15. 5. 2012 svojvoľne za vynechania sťažovateľa z danej časti exekučného konania zhromaždili sumu listín odlišnú od spisového podkladu zo základného konania, čím spôsobom nezlučiteľným s ústavou nakladali s právami a oprávnenými záujmami sťažovateľa. To zakladá rozpor so správnym procesným postupom popísaným v rozhodnutiach príbuzných českých súdov v konaniach sp. zn. IV. ÚS 57/04 a sp. zn. 20 Cdo/1020/99.»

Právny zástupca sťažovateľky súčasne ústavnému súdu oznámil, že netrvá na ústnom pojednávaní vo veci za podmienky, že na ústnom pojednávaní nebude trvať ani najvyšší súd.

V doplneniach k sťažnosti doručených ústavnému súdu 7. februára 2013, 4. septembra 2013 a 23. decembra 2013 sťažovateľka opätovne argumentuje osobitným charakterom poisťných zmlúv, ktoré uzatvára s poukazom na „devätnáste odôvodnenie“ Smernice Rady č. 93/13/EHS z 5. apríla 1993 o nekalých podmienkach v spotrebiteľských zmluvách (ďalej len „smernica o nekalých podmienkach“), na ktoré boli všeobecné súdy, vrátane najvyššieho súdu povinné pri rozhodovaní vo veci prihliadnuť, ako aj nálezom ústavného súdu sp. zn. II. ÚS 499/2012 z 10. júla 2013, „kde súd v obdobnej právnej veci sťažovateľa, ako je prejednávaná vec, dospel k záveru, že práva sťažovateľa... boli porušené... Z odôvodnenia priloženého nálezu vyplýva, že postup, aký v obdobnej exekučnej

veci zvolili v tejto veci konajúce exekučné súdy, keď žiadosť oprávneného o vydanie poverenia na výkon exekúcie zamietli a zároveň, ak nerefletovali na § 53 ods. 3 O. z. a ak úplne vynechali oprávneného z procesu dokazovania, je v rozpore s ústavou, pretože vo viacerých ohľadoch sa vymyká štandardom riadneho konania a spravodlivého procesu.“

Ústavný súd so súhlasom účastníkov konania podľa § 30 ods. 2 zákona o ústavnom súde upustil v danej veci od ústneho pojednávania, pretože dospel k názoru, že od neho nemožno očakávať ďalšie objasnenie veci.

II.

Podľa čl. 127 ods. 1 ústavy ústavný súd rozhoduje o sťažnostiach fyzických osôb alebo právnických, ak namietajú porušenie svojich základných práv alebo slobôd, alebo ľudských práv a základných slobôd vyplývajúcich z medzinárodnej zmluvy, ktorú Slovenská republika ratifikovala a bola vyhlásená spôsobom ustanoveným zákonom, ak o ochrane týchto práv a slobôd nerozhoduje iný súd.

Ústavný súd vo svojej ustálenej judikatúre opakovane zdôrazňuje, že nie je súčasťou systému všeobecných súdov, ale podľa čl. 124 ústavy je nezávislým súdnym orgánom ochrany ústavnosti. Vychádzajúc zo svojho ústavného postavenia, ústavný súd v zásade nie je oprávnený preskúmať a posudzovať skutkové závery a právne názory všeobecného súdu vyjadrené v jeho rozhodnutiach. Úlohou ústavného súdu totiž nie je zastupovať všeobecné súdy, ktorým predovšetkým prislúcha interpretácia a aplikácia zákonov. Úloha ústavného súdu sa obmedzuje na kontrolu zlučiteľnosti účinkov takejto interpretácie a aplikácie s ústavou alebo kvalifikovanou medzinárodnou zmluvou o ľudských právach a základných slobodách. Posúdenie veci všeobecným súdom sa môže stať predmetom kritiky zo strany ústavného súdu iba v prípade, ak by závery, ktorými sa všeobecný súd vo svojom rozhodovaní riadil, boli zjavne neodôvodnené alebo arbitrárne. O arbitrárnosti (svojvôli) pri výklade a aplikácii zákonného predpisu všeobecným súdom by bolo možné

uvažovať len v prípade, ak by sa tento natoľko odchýlil od znenia príslušných ustanovení, že by zásadne poprel ich účel a význam (m. m. I. ÚS 115/02, I. ÚS 12/05, I. ÚS 352/06).

Podľa čl. 46 ods. 1 ústavy každý sa môže domáhať zákonom ustanoveným postupom svojho práva na nezávislom a nestrannom súde a v prípadoch ustanovených zákonom na inom orgáne Slovenskej republiky.

Podľa čl. 48 ods. 2 prvej vety ústavy každý má právo, aby sa jeho vec verejne prerokovala bez zbytočných prietáhov a v jeho prítomnosti a aby sa mohol vyjadriť ku všetkým vykonávaným dôkazom.

Podľa čl. 2 ods. 2 ústavy štátne orgány môžu konať iba na základe ústavy, v jej medziach a v rozsahu a spôsobom, ktorý ustanoví zákon. Podľa čl. 2 ods. 3 ústavy každý môže konať, čo nie je zákonom zakázané, a nikoho nemožno nútiť, aby konal niečo, čo zákon neukladá.

Podľa čl. 6 ods. 1 dohovoru každý má právo na to, aby jeho záležitosť bola spravodlivo, verejne a v primeranej lehote prejednaná nezávislým a nestranným súdom zriadeným zákonom.

V súlade s čl. 144 ods. 1 ústavy sudcovia sú pri výkone funkcie nezávislí a pri rozhodovaní sú viazaní ústavou, ústavným zákonom, medzinárodnou zmluvou podľa čl. 7 ods. 2 a 5 a zákonom.

Podstatu argumentácie sťažovateľky tvorí námietka, že okresný súd pri rozhodovaní o vydaní poverenia súdnemu exekútorovi podľa § 44 Exekučného poriadku vykonal dokazovanie bez toho, aby nariadil pojednávanie, čím jej odňal možnosť vyjadriť sa k vykonávaným dôkazom, prípadne navrhnúť vlastné dôkazy na vyvrátenie záverov okresného súdu. Uvedený nedostatok pritom nenapravil ani krajský súd a následne ani najvyšší súd v rámci konania o dovolaní. Nadväzujúc na uvedenú námietku, sťažovateľka ďalej všeobecným súdom vytýka, že jej neumožnili vyjadriť sa k vykonávanému dokazovaniu ani mimo nariadenia pojednávania a neumožnili jej uniesť dôkazné bremeno,

čo samo osebe podľa jej názoru postačuje pre záver o porušení jej označených základných práv. Podľa názoru sťažovateľky je napadnuté uznesenie najvyššieho súdu arbitrárne a zjavne nepreskúmateľné a postup najvyššieho súdu, ktorý predchádzal jeho vydaniu, odporujúci označeným článkom ústavy a dohovoru.

Ústavný súd vo vzťahu k čl. 46 ods. 1 ústavy a čl. 6 ods. 1 dohovoru už judikoval, že formuláciou uvedenou v čl. 46 ods. 1 ústavy ústavodarca vyjadril zhodu zámerov vo sfére práva na súdnu ochranu s právnym režimom súdnej ochrany podľa dohovoru (II. ÚS 71/97). Z uvedeného dôvodu preto v obsahu týchto práv nemožno vidieť zásadnú odlišnosť (IV. ÚS 195/07).

Pokiaľ ide o namietané porušenie základného práva sťažovateľky na súdnu ochranu podľa čl. 46 ods. 1 ústavy a práva na spravodlivé súdne konanie podľa čl. 6 ods. 1 dohovoru, ústavný súd vo svojej ustálenej judikatúre pripomína, že nemá zásadne oprávnenie preskúmať, či v konaní pred všeobecnými súdmi bol náležite zistený skutkový stav a aké právne závery zo skutkového stavu všeobecný súd vyvodil (II. ÚS 21/96). Vo všeobecnosti úlohou súdnej ochrany ústavnosti poskytovanej ústavným súdom napokon nie je ani chrániť občana pred skutkovými omylmi všeobecných súdov, ale chrániť ho pred takými zásahmi do jeho práv, ktoré sú z ústavného hľadiska neospravedlňiteľné a neudržateľné (I. ÚS 17/01). Z rozdelenia súdnej moci v ústave medzi ústavný súd a všeobecné súdy totiž vyplýva, že ústavný súd nie je opravnou inštanciou vo veciach patriacich do právomoci všeobecných súdov (napr. I. ÚS 19/02).

Ústavný súd v súvislosti s rozhodovaním o sťažnosti sťažovateľky z vlastnej rozhodovacej činnosti zistil, že v ostatnom období mu bolo doručených viacero v zásade identických sťažností sťažovateľky, v ktorých táto s odkazom na nález ústavného súdu sp. zn. II. ÚS 499/2012 z 10. júla 2013 v jej identickej veci poukazovala na právny záver vyslovený ústavným súdom obsiahnutý v označenom rozhodnutí týkajúci sa zabezpečenia záruk kontradiktórnosti konania pri preskúmaní žiadosti súdneho exekútora o udelenie poverenia na vykonanie exekúcie. Podľa právneho názoru vysloveného ústavným súdom v označenom náleze «v prerokúvanej veci okresný súd i krajský súd pri rozhodovaní

o vydaní poverenia podľa § 44 ods. 2 Exekučného poriadku neobmedzili svoje skúmanie len na obsah exekučného titulu, návrhu na vykonanie exekúcie a žiadosti o vydanie poverenia, ale nad rámec toho preskúmali aj obsah poistnej zmluvy s pripojenými všeobecnými poistnými podmienkami a na ten účel nimi vykonali listinný dôkaz. Z takto vykonaného listinného dôkazu dospeli súdy k (odchylnému) skutkovému stavu, na ktorom založili svoj právny záver o právnej povahe rozhodcovskej doložky ako neprijateľnej podmienky a v dôsledku toho o jej neplatnosti. Týmto postupom v podstate znemožnili sťažovateľke uplatniť svoje právo priznané exekučným titulom, ktorého účinky (§ 37 rozhodcovského zákona) sa v zásade zhodujú s účinkami právoplatného rozsudku, teda právoplatne priznaného nároku. Za týchto okolností bolo podľa názoru ústavného súdu povinnosťou minimálne okresného súdu dať sťažovateľke priestor, aby sa zoznámila s dôkazmi, ktoré okresný súd vykonal, a skutkovými zisteniami, ktoré z nich vyvodzuje, a vyjadrila sa k nim, ako aj aby prípadne navrhla iné dôkazy na vyvrátenie týchto skutkových zistení. Uvedený priestor nevyhnutne nevyžaduje konanie pojednávania, vyžaduje však písomné alebo ústne vypočutie sťažovateľky k uvedeným otázkam. Len týmto postupom dôjde ku skutočnému naplneniu práva sťažovateľky na prerokovanie (takto vymedzenej odlišnej) veci „v jej prítomnosti“ a na „vyjadrenie sa k vykonaným dôkazom“, ktoré jej zaručuje čl. 48 ods. 2 ústavy.» Na tomto základe ústavný súd v označenom náleze rozhodol, že najvyšší súd porušil základné práva sťažovateľky podľa čl. 48 ods. 2 a čl. 46 ods. 1 ústavy, čl. 36 ods. 1 Listiny základných práv a slobôd, ako aj jej právo podľa čl. 6 ods. 1 dohovoru, keďže síce mal k dispozícii efektívne právne prostriedky nápravy pochybení, ktorých sa dopustili v predmetnej veci konajúce a rozhodujúce nižšie všeobecných súdov, ale ich nevyužil (neuplatnil).

Po vydaní nálezu ústavného súdu sp. zn. II. ÚS 499/2012 z 10. júla 2013 III. senát ústavného súdu vo svojich rozhodnutiach sp. zn. III. ÚS 433/2013 z 10. septembra 2013, sp. zn. III. ÚS 455/2013 z 26. septembra 2013 a sp. zn. III. ÚS 480/2013 z 2. októbra 2013 a I. senát v uznesení sp. zn. I. ÚS 641/2013 z 30. októbra 2013 odmietli identické sťažnosti sťažovateľky podľa § 25 ods. 2 zákona o ústavnom súde, pričom v uzneseniach sp. zn. I. ÚS 675/2013 z 13. novembra 2013, sp. zn. I. ÚS 14/2014 z 23. januára 2014 a sp. zn. I. ÚS 41/2014 z 29. januára 2014 I. senát vyslovil právny názor, podľa ktorého:

«Pokiaľ sťažovateľka „in concreto“ namietala skutočnosť, že sa nemohla vyjadriť k vykonávanému dokazovaniu zo strany okresného súdu v súvislosti s rozhodovaním o vydaní poverenia súdnemu exekútorovi, ústavný súd predostiera, že z pohľadu „materiálneho“ uvedenú možnosť sťažovateľka mala a aj ju využila v rámci ňou podaných opravných prostriedkov (odvolania a dovolania) a v rozsahu veci primeranom sa s touto jej obranou zaoberali aj vyššie súdy (krajský súd a najvyšší súd). Z hľadiska princípu materiálnej pravdy reálny proces v danej veci teda zabezpečil, aby sa všeobecné súdy v rámci inštančného postupu zaoberali aj podstatnými dôvodmi uvádzanými sťažovateľkou v sťažnosti, aj keď nie podľa predstáv sťažovateľky, t. j. v rámci konania pred okresným súdom, ale v jeho celostnom priebehu.» (pozri I. ÚS 675/2013, I. ÚS 14/2014 bod 38, I. ÚS 41/2014).

V konkrétnych okolnostiach veci sťažovateľky je podľa názoru IV. senátu ústavného súdu z hľadiska prípadného vyslovenia porušenia ňou označených základných práv podľa čl. 46 ods. 1 a čl. 48 ods. 2 ústavy a práva podľa čl. 6 ods. 1 dohovoru podstatná odpoveď na otázku, či možno pochybenie súdu prvého stupňa spočívajúc v tom, že nedal sťažovateľke možnosť vyjadriť sa k svojim skutkovým zisteniam a z nich vyplývajúcejmu (novému) právnomu posúdeniu veci, ktoré zakladajú dôvod na zamietnutie žiadosti o udelenie poverenia na vykonanie exekúcie (hoci žiadosť súdneho exekútora preskúmal nad rámec uvedený v § 44 ods. 2 Exekučného poriadku), konvalidovať v odvolacom konaní, (príp. až v dovolacom konaní).

Zistenie, že o v zásade identických veciach sťažovateľky rozhodujú senáty ústavného súdu rozdielne, viedlo IV. senát ústavného súdu k uplatneniu postupu podľa § 6 zákona o ústavnom súde, v rámci ktorého IV. senát ústavného súdu predložil kľúčové právne názory I., II. a III. senátu ústavného súdu vyslovené v ich doterajších rozhodnutiach o v zásade identických sťažnostiach sťažovateľky na posúdenie plénu ústavného súdu na účel zjednotenia právnych názorov pri rozhodovaní o dosiaľ nerozhodnutých sťažnostiach sťažovateľky.

Plénum ústavného súdu návrh na zjednotenie odchylných právnych názorov prerokovalo na neverejnom zasadnutí 7. mája 2014, pričom prijalo toto stanovisko:

„Pri preskúvaní žiadosti exekútora o udelenie poverenia na vykonanie exekúcie (§ 44 Exekučného poriadku) sa môžu primerane uplatniť ustanovenia Občianskeho súdneho poriadku vzťahujúce sa na dokazovanie. Ak exekučný súd pri preskúvaní žiadosti exekútora o udelenie poverenia na vykonanie exekúcie vychádza aj z iných listín (či iných dôkazov) než tých, ktoré sú výslovne uvedené v § 44 ods. 2 Exekučného poriadku (exekučný titul, návrh na vykonanie exekúcie a žiadosť o vydanie poverenia), a na tomto základe posúdi exekučný titul v neprospech oprávneného, je povinný dať mu možnosť vyjadriť sa k podkladom svojho preskúmania; ak tak exekučný súd neurobí, zakladá jeho rozhodnutie dôvod na vyslovenie porušenia základného práva oprávneného vyjadriť sa ku všetkým vykonávaným dôkazom podľa čl. 48 ods. 2 Ústavy Slovenskej republiky. Pre ústavnú konformnosť konania ako celku postačuje, ak je oprávnenému táto možnosť reálne poskytnutá v odvolacom konaní“ (ďalej len „zjednocujúce stanovisko pléna ústavného súdu“).

Keďže podľa § 6 zákona o ústavnom súde je senát v ďalšom konaní viazaný uznesením pléna ústavného súdu o zjednotení odchylných právnych názorov, IV. senát ústavného súdu aplikoval právne závery vyslovené v zjednocujúcom stanovisku pléna ústavného súdu aj na vec sťažovateľky posudzovanej v tomto konaní.

S prihliadnutím na skutočnosť, že sťažovateľka napáda postup a rozhodnutie najvyššieho súdu vydané v rámci konania o dovolaní, ústavný súd poukazuje aj na svoju judikatúru, podľa ktorej otázka posúdenia, či sú splnené podmienky na uskutočnenie dovolacieho konania, patrí zásadne do výlučnej právomoci dovolacieho súdu, t. j. najvyššieho súdu, a nie do právomoci ústavného súdu (m. m. III. ÚS 480/2013).

Napadnutým uznesením najvyšší súd dovolanie sťažovateľky proti uzneseniu krajského súdu sp. zn. 1 CoE 54/2011 z 23. februára 2011 odmietol ako neprípustné v súlade s § 243b ods. 5 OSP v spojení s § 218 ods. 1 písm. c) OSP, pričom v podstatnom predovšetkým uviedol:

«V štádiu, pri ktorom súd skúma, či žiadosť o udelenie poverenia na vykonanie exekúcie alebo návrh na vykonanie exekúcie alebo exekučný titul nie sú v rozpore so zákonom (§ 44 ods. 2 Exekučného poriadku), sa vychádza z tvrdení oprávneného v návrhu na vykonanie exekúcie a z exekučného titulu. V tomto štádiu súd nevykonáva dokazovanie (ako procesnú činnosť súdu osobitne upravenú v ustanoveniach § 122 až § 124 O. s. p.) - postačujúce je totiž, ak sú rozhodujúce skutočnosti dostatočne osvedčené okolnosťami vyplývajúcimi zo spisu, vrátane do neho založených listín. Vzhľadom na to, sa oboznamovanie s obsahom listín, ktoré je zamerané na posúdenie splnenia podmienok konania a predpokladov pre vyhovie žiadosti súdneho exekútora o poverenie na vykonanie exekúcie, nemusí vykonávať na pojednávaní za prítomnosti oprávneného a povinného. Ak teda dovolateľka vyvodzuje existenciu procesnej vady konania v zmysle § 237 písm. f) O. s. p. z toho, že súdy vykonali „dokazovanie“ bez nariadenia pojednávania a v jej neprítomnosti, ide o námietku neopodstatnenú. Namietaným postupom súdov nebola oprávnenej znemožnená realizácia jej procesných oprávnení.»

Obsahom čl. 48 ods. 2 ústavy sú dve relatívne samostatné práva (súčasti), a to právo na verejné prerokovanie veci bez zbytočných prietáhov a v prítomnosti účastníka a právo vyjadriť sa k vykonaným dôkazom. Formulácia uvedeného odseku naznačuje, že tieto práva nie sú navzájom nevyhnutne previazané – právo na verejné prerokovanie veci bez zbytočných prietáhov v prítomnosti účastníka zaručuje uvedené ustanovenie i v takých veciach, kde nedochádza k žiadnemu dokazovaniu, a naopak, právo vyjadriť sa k vykonaným dôkazom má účastník aj tam, kde sa formálne pojednávanie nevykonáva. Preto treba i čl. 48 ods. 2 ústavy vykladať tak, že právo vyjadriť sa k vykonaným dôkazom je nezávislé od práva na konanie (verejného) pojednávania.

V nadväznosti na uvedené ústavný súd poukazuje aj na systematickú súvislosť medzi § 44 ods. 2 a § 44 ods. 5 Exekučného poriadku, z ktorej možno vyvodiť, že okrem prípadov výslovne uvedených v odseku 5 nie je konanie o vydanie poverenia súdnemu exekútorovi kontradiktórnym konaním, pričom účasť povinného sa v ňom predpokladá len výnimočne, a to v takých prípadoch, kde mu treba vytvoriť priestor na uplatnenie prípadných námietok [napríklad v podobe návrhu na samostatné (ne)uznanie exekučného titulu]. Navyše,

vzhľadom na účel exekúcie je opodstatnené vytvorenie určitého „efektu prekvapenia“ voči povinnému, aby tento nemohol pred doručením upovedomenia zmarit' uspokojenie priznaného nároku. Nevyhnutným dôsledkom nariadenia pojednávania, na ktoré by bolo treba povinného predvolať (pozri § 115 ods. 1 OSP), by však bolo, že by sa o exekúcii dozvedel, čo by v konečnom dôsledku mohlo mať za následok zmarenie účelu exekúcie.

Konanie pojednávania si nevyhnutne nevyžaduje ani požiadavka, aby bola vec prerokovaná v „prítomnosti účastníka“. Podľa názoru ústavného súdu je pojem v „prítomnosti účastníka“ potrebné vykladať nie doslovne, ale funkčne, teda aby spôsob a postup konania zaručoval, že účastník bude mať možnosť vnímať postup súdu a podľa toho náležite zamerať svoju procesnú aktivitu. Preto je možné právo na prerokovanie veci v „prítomnosti účastníka“ rešpektovať aj tým, že súd účastníka upovedomí a dá účastníkovi možnosť vyjadriť sa k nej, napríklad aj písomne. Tieto prípady možno zároveň považovať za prípady, v ktorých zákon z takéhoto prerokovania veci vylučuje verejnosť, a to v súlade s poslednou vetou čl. 48 ods. 2 ústavy (m. m. II. ÚS 499/2012).

Vychádzajúc z dosiaľ uvedeného, ústavný súd zastáva názor, že nenariadením pojednávania na prerokovanie žiadosti súdneho exekútora o vydanie poverenia na vykonanie exekúcie k porušeniu základného práva sťažovateľky zaručeného v čl. 48 ods. 2 ústavy nedošlo.

Sťažovateľka tiež namieta, že v jej veci konajúce všeobecné sudy jej neumožnili vyjadriť sa k vykonávanému dokazovaniu ani mimo nariadenia pojednávania, a neumožnili jej tak uniesť dôkazné bremeno, čo samo osebe postačuje pre záver o porušení jej označených práv.

Ústavný súd v nadväznosti na túto námietku sťažovateľky v prvom rade zdôrazňuje, že je to predovšetkým okresný súd ako súd prvostupňový, ktorý by v zásade mal vykonať všetky skutkové zistenia a príslušné dokazovanie pre náležité rozhodnutie vo veci. Ústavný súd v tejto súvislosti poukazuje aj na judikatúru Súdneho dvora Európskej únie (rozsudok Súdneho dvora Európskej únie vo veci Banif Plus Bank Zrt proti Csaba Csipai a spol.

C-472/11 z 21. 2. 2013), podľa ktorej čl. 6 ods. 1 a čl. 7 ods. 1 smernice o nekalých podmienkach sa majú vykladať v tom zmysle, že vnútroštátny súd, ktorý konštatoval *ex offio* nekalú povahu zmluvnej podmienky, nemusí na to, aby mohol vyvodit' dôsledky tohto konštatovania, čakať, či spotrebiteľ informovaný o svojich právach navrhne, aby uvedená podmienka bola zrušená. Zásada kontradiktórnosti však vo všeobecnosti zaväzuje vnútroštátny súd, ktorý v rámci preskúmania *ex offio* konštatoval nekalú povahu zmluvnej podmienky, informovať účastníkov konania v spore a vyzvať ich, aby sa k tomu kontradiktórne vyjadrili spôsobom, ktorý na tento účel stanovujú vnútroštátne procesnoprávne predpisy. Súd musí teda dodržiavať zásadu kontradiktórnosti najmä vtedy, ak rozhoduje v spore na základe dôvodu uplatneného bez návrhu (rozsudok z 2. 12. 2009 vo veci C-89/08). Rovnako Súdny dvor Európskej únie už rozhodol, že zásada kontradiktórnosti znamená vo všeobecnosti právo účastníka konania oboznamovať sa s dôkazmi a vyjadreniami predloženými súdu a vyjadrovať sa k nim (rozsudok vo veci Varec zo 14. 2. 2008, C-450/06), ako aj to, že je v rozpore so základnými právnymi zásadami, pokiaľ súdne rozhodnutie vychádza zo skutkových okolností alebo dokumentov, s ktorými sa účastníci konania nemohli zoznámiť a ku ktorým sa tak nemohli vyjadriť (rozsudok z 22. 3. 1961 vo veci Snupat v. Vysoký úradu, 42/59).

Vzhľadom na doteraz uvedené, rešpektujúc už citované zjednocujúce stanovisko pléna ústavného súdu sp. zn. PLZ. ÚS 1/2014 zo 7. mája 2014, v súvislosti so sťažovateľkinou nosnou argumentáciou ústavný súd uzatvára, že aj na vec sťažovateľky možno vzťahovať ustálený právny názor ústavného súdu, podľa ktorého sťažovateľka mala z pohľadu „materiálneho“ možnosť vyjadriť sa k skutkovým zisteniam okresného súdu a z nich vyplývajúcemu (novému) právnomu posúdeniu veci, ktoré zakladali dôvod na zamietnutie žiadosti o udelenie poverenia na vykonanie exekúcie, čo aj využila v rámci ňou podaného opravného prostriedku (odvolania), a v rozsahu veci primeranom sa s touto jej obranou zaoberal krajský súd v rámci odvolacieho konania (m. m. I. ÚS 675/2013, I. ÚS 14/2014 bod 38, I. ÚS 41/2014).

Pre ústavnú udržateľnosť napadnutého postupu a uznesenia najvyššieho súdu postačuje, aby bola zásada kontradiktórnosti dodržaná v konaní ako celku (v posudzovanom

prípade v konaní pred odvolacím súdom). Ústavný súd v tejto súvislosti vo svojej judikatúre opakovane uvádza, že „Presadzovanie názoru, že na každom jednom stupni súdnictva musí byť uvedená zásada dodržaná bez výnimky, by podľa názoru ústavného súdu odvolaciemu súdu v zásade prisúdilo len funkciu akéhosi kasačného orgánu bez reálnej možnosti konvalidovať prípadné procesné nedostatky vlastným postupom“ (napr. I. ÚS 742/2013, II. ÚS 59/2014, III. ÚS 401/2013, IV. ÚS 70/2014).

V súlade s uvedeným ústavný súd opätovne poukazuje na to, že v posudzovanej veci sťažovateľka mala reálnu možnosť oboznámiť sa s dôvodmi zamietnutia žiadosti súdneho exekútora o udelenie poverenia na vykonanie exekúcie už z napadnutého uznesenia okresného súdu, proti ktorému aj podala odvolanie, v ktorom sa k týmto dôvodom vyjadrila. Preto aj keď okresný súd ústavne neakceptovateľným spôsobom pochybil, keď nedal sťažovateľke možnosť vyjadriť sa k listinným dôkazom, jeho preskúmaniu ani k ním uskutočnenému právnemu posúdeniu, jeho pochybenie nemožno pričítať na ťarchu najvyššiemu súdu, keďže tieto procesné nedostatky boli odstránené v rámci odvolacieho konania. Z uvedeného dôvodu nemožno považovať napadnuté uznesenie najvyššieho súdu ani jeho postup, ktorý predchádzal vydaniu napadnutého uznesenia, za také, ktoré porušujú sťažovateľkino základné právo vyjadriť sa k vykonávaným dôkazom podľa čl. 48 ods. 2 ústavy.

Pokiaľ sťažovateľka namieta, že najvyšší súd neodôvodnil odklon od judikatúry ústavného súdu, na ktorú poukázala v podanom dovolaní (nález ústavného súdu sp. zn. III. ÚS 60/04), pričom uvádza, že povinnosťou najvyššieho súdu bolo svoje odlišné stanovisko zdôvodniť, pretože sa riešila analogická právna otázka, ktorá už bola právoplatne vyriešená podstatne odlišným spôsobom, ústavný súd poukazuje na vyjadrenie najvyššieho súdu, podľa ktorého citovaný nález ústavného súdu, na ktorý sa odvoláva sťažovateľka, *„rieši otázku dokazovania v štádiu rozhodovania o odklade už nariadenej exekúcie. V štádiu rozhodovania o vydaní poverenia exekútora na začatie exekúcie, kedy exekučný súd skúma súlad exekučného titulu s návrhom na začatie exekúcie a formálnu a materiálnu stránku vykonateľnosti exekučného titulu, výlučne len na podklade listín predložených*

oprávneným, je nepoužiteľné, a preto nebol ani dôvod, aby sa všeobecné súdy s jeho existenciou zaoberali v odôvodnení rozhodnutí.“

Napokon, k tomuto argumentu sťažovateľky sa ústavný súd už vyjadril vo svojom náleze sp. zn. II. ÚS 499/2012 z 10. júla 2013, v ktorom obdobne ako najvyšší súd uviedol, *„že tam riešená situácia bola odlišná. Tam totiž súd rozhodoval o odklade už nariadenej exekúcie, ktorému vyhovel, pričom sťažovateľom bol práve oprávnený, ktorý bol týmto postupom dotknutý. Oprávnený má totiž záujem na pokračovaní exekúcie a pokiaľ sa súd chce stotožniť s argumentmi povinného o odklade, má oprávnený v zásade právo predniesť svoje protiargumenty a donútiť súd, aby mu na podstatné z nich dal riadnu odpoveď. V tu prerokúvanej veci však, ako už bolo uvedené, ide o situáciu presne opačnú, v dôsledku čoho na ňu nemožno aplikovať závery uvedené v citovanom náleze.“*

Sťažovateľka v súvislosti s „devätnástym odôvodnením“ smernice o nekalých podmienkach namieta, že všeobecné súdy nezohľadnili špecifikum dané citovaným odôvodnením, ktoré *„z pod vecného rozsahu smernice o nekalých podmienkach v spotrebiteľských zmluvách vyníma zmluvné podmienky v poisťných zmluvách“*, pričom podľa sťažovateľky cieľom smernice o nekalých podmienkach podľa jej „devätnásteho odôvodnenia“ je, že *„dohoda o rozhodcovskom konaní nemôže byť neprijateľnou podmienkou, ak je dohodnutá v poisťnej zmluve“*.

Ústavný súd sa stotožňuje s tou časťou argumentácie sťažovateľky, v rámci ktorej uvádza, že nie každá rozhodcovská doložka predstavuje automaticky neprijateľnú zmluvnú podmienku. Je totiž nepochybné, že k záveru o jej neprijateľnosti môže príslušný všeobecný súd dospieť len na základe komplexného posúdenia posudzovanej spotrebiteľskej zmluvy.

V nadväznosti na uvedené ústavný súd poukazuje na sťažovateľkou uvádzané „devätnáste odôvodnenie“ smernice o nekalých podmienkach, podľa ktorého *„keďže na účely... smernice sa hodnotenie nekalého charakteru netýka podmienok, ktoré popisujú hlavný predmet zmluvy ani vzťah kvalita/cena tovaru alebo dodávaných služieb; keďže hlavný predmet zmluvy a vzťah cena/kvalita môže byť napriek tomu braný do úvahy pri*

hodnotení primeranosti ostatných podmienok...“ vyplýva, že len hlavný predmet zmluvy (v okolnostiach posudzovanej veci je hlavným predmetom poistnej zmluvy poistné krytie poskytnuté dodávateľom, pozn.) a vzťah ceny a kvality tovaru alebo dodávanej služby sú vyňaté z posúdenia neprijateľnosti zmluvných podmienok. Zároveň však platí, že aj hlavný predmet zmluvy a vzťah ceny a kvality dodávanej služby môžu byť brané na zreteľ pri hodnotení primeranosti ostatných podmienok (rozumej ostatných podmienok poistnej zmluvy). Z citovaného odôvodnenia smernice o nekalých podmienkach však nevyplýva vyňatie poistných zmlúv z vecného rozsahu smernice o nekalých podmienkach en bloc, a rovnako ani nemožnosť posúdenia nekalého charakteru podmienky zakladajúcej právomoc rozhodcovského súdu rozhodnúť spor vyplývajúci z poistnej zmluvy.

Vo svojej konštantnej judikatúre ústavný súd tiež uvádza, že súčasťou obsahu základného práva na súdnu ochranu podľa čl. 46 ods. 1 ústavy je aj právo účastníka konania na také odôvodnenie súdneho rozhodnutia, ktoré jasne a zrozumiteľne dáva odpovede na všetky právne a skutkovo relevantné otázky súvisiace s predmetom súdnej ochrany, t. j. s uplatnením nárokov a obranou proti takému uplatneniu. Všeobecný súd pritom nemusí dať odpoveď na všetky otázky nastolené účastníkom konania, ale len na tie, ktoré majú pre vec podstatný význam, prípadne dostatočne objasňujú skutkový a právny základ rozhodnutia. Odôvodnenie rozhodnutia všeobecného súdu, ktoré stručne a jasne objasní skutkový a právny základ rozhodnutia, postačuje na záver o tom, že z tohto aspektu je plne realizované základné právo účastníka na spravodlivý proces (IV. ÚS 115/03, III. ÚS 209/04). Podľa názoru ústavného súdu napadnuté uznesenie najvyššieho súdu uvedené požiadavky na odôvodnenie napĺňa.

Vzhľadom na všetky doteraz uvedené skutočnosti je podľa názoru ústavného súdu napadnutý postup najvyššieho súdu, ako aj jeho napadnuté uznesenie z ústavného hľadiska udržateľné. Napadnuté uznesenie najvyššieho súdu preto nemôže mať také účinky, ktoré by boli v okolnostiach posudzovanej veci nezlučiteľné s ústavou a dohovorom garantovaným základným právom na súdnu ochranu a právom na spravodlivé súdneho konanie, ako aj základným právom vyjadriť sa ku všetkým vykonávaným dôkazom.

S prihliadnutím na uvedené ústavný súd rozhodol tak, ako to je uvedené vo výrokovej časti tohto nálezu. Keďže ústavný súd nezistil porušenie základných práv sťažovateľky podľa ústavy ani práva podľa dohovoru, nerozhodol o ďalších jej návrhoch z dôvodu, že tieto sa viažu na vyslovenie porušenia základných práv a slobôd a úspech v konaní pred ústavným súdom.

Pokiaľ sťažovateľka namietala porušenie čl. 2 ods. 2 a 3 a čl. 144 ods. 1 ústavy, tieto majú charakter ústavného princípu, resp. všeobecného interpretačného pravidla, ktoré sú všetky orgány verejnej moci povinné rešpektovať pri výklade a uplatňovaní ústavy, a preto sú vždy implicitnou súčasťou rozhodovania ústavného súdu, t. j. aj jeho rozhodovania o sťažnostiach podľa čl. 127 ods. 1 ústavy (m. m. IV. ÚS 119/07). Keďže predmetom tohto konania je rozhodovanie o porušení základných práv alebo slobôd alebo ľudských práv a základných slobôd vyplývajúcich z ústavy a dohovoru, možno v tomto konaní uvažovať o porušení čl. 2 ods. 2 a 3, resp. čl. 144 ods. 1 ústavy len v spojení s porušením konkrétneho základného práva alebo slobody. Keďže však ústavný súd nezistil porušenie sťažovateľkou označených práv podľa ústavy ani dohovoru, nemohol vysloviť ani porušenie sťažovateľkou označených ustanovení podľa čl. 2 ods. 2 a 3 ústavy a čl. 144 ods. 1 ústavy.

Na základe uvedených skutočností ústavný súd rozhodol tak, ako to je uvedené vo výroku tohto uznesenia.

Vzhľadom na čl. 133 ústavy, podľa ktorého proti rozhodnutiu ústavného súdu nie je prípustný opravný prostriedok, toto rozhodnutie nadobúda právoplatnosť dňom jeho doručenia účastníkom konania.

P o u č e n i e : Proti tomuto rozhodnutiu nemožno podať opravný prostriedok.

V Košiciach 1. júla 2014